

HISTORY

REGELE FERDINAND I AL ROMÂNIEI. LA 90 ANI DE LA MOARTE

Pr. Prof. Dr. Cezar Vasiliu

Univ. Sherbrooke – Canada

e-mail: cezarvasiliu@yahoo.com

La 20 iulie 2017 se împlinesc 90 ani de la moartea Regelui Ferdinand I al României. Ferdinand-Victor-Albert de Hohenzollern, viitorul rege Ferdinand I al României, s-a născut la Sigmaringen, Germania, la 24 August 1865, ca fiu al Principelui Leopold și al Principesei Antonia.

Timid, calm și reținut, cu educație princiară, pasionat de botanică, a fost desemnat de Regele Carol I ca moștenitor al Coroanei României la 18 Martie 1889. La 29 Decembrie 1892 s-a căsătorit cu Principesa Maria a Marii Britanii și Irlandei. Dumnezeu le-a dăruit șase copii, botezați în credința ortodoxă, ceea ce a atras furia Vaticanului, care l-a excomunicat, interzicându-i sfintele taine. În armată, Ferdinand a urcat toate treptele ierarhice, iar în al doilea război balcanic a fost comandant suprem al trupelor române care au trecut peste Dunăre.

După moartea unchiului său, Regele Carol I, la 28 Septembrie 1914, Ferdinand devine Rege al României, fiind încoronat la 11 Octombrie 1914. Avea 48 de ani și era pregătit pentru noua sa misiune. A fost supranumit "cel leal" de către politicieni și "cel bun" de către țărani până în 1918 când, odată cu realizarea României Mari, va fi pentru toți "întregitorul". După doi ani de tergiversări, la 27 August 1916, Regele Ferdinand I a ales calea angajării României alături de aliați, împotriva propriei sale țări de origine.

Simțul datoriei și al onoarei a învins vocea sângelui. Comentând această decizie, M. S. Regele Mihai I al României scrie: Trebuie să ne închipuim drama interioară pe care o atare situație o poate reprezenta pentru conștiința unui Principe. Să mori pentru o țară care nu este cea în care te-ai născut, ci pentru cea căreia, în mod liber, i te-ai dăruit. Totuși este

ceva frumos, prioritatea datoriei față de patrie... (O Domnie întreruptă, Convorbiri cu Ph. V. Desplaces, București, 1995). Evenimentele se precipită. După eliberarea a jumătate din Ardeal, trupele austro-ungare, ajutate de cele germane resping trupele române și la 6 Decembrie 1916 ocupă Bucureștiul, făcând joncțiune cu bulgarii. Regele, Guvernul și armata se retrag în Moldova și opun o rezistență îndârjită la Mărășești și Oituz. "Aliații" ruși încep să prade: situația era disperată: foamete, păduchi, tifos. În aceste circumstanțe se semnează Tratatul de la București (7 Mai 1918), prin care bulgarii iau Dobrogea, iar ungurii, Ardealul.

UNIREA BASARABIEI CU ROMÂNIA 27 MARTIE 1918

După prăbușirea țarismului, în 1917, puterea rusească a început să se clatine în Basarabia. Sfatul Țării de la Chișinău a cerut Guvernului român de la Iași să trimită trupe în Basarabia, pentru a restabili ordinea. La 10 ianuarie 1918, trupele generalului Broșteanu trec Prutul, iar la 26 Ianuarie eliberează Chișinăul și, în câteva zile întreaga provincie.

După tratative de unire între Guvernul român, condus de A. Marghiloman și reprezentanții Sfatului Țării din Basarabia, la 27 Martie 1918, aceasta din urmă votează unirea cu România.

Cu acest prilej, Regele Ferdinand I telegrafia de la Iași: Un vis frumos s-a împlinit. Din suflet mulțumesc bunului Dumnezeu că mi-a dat, în zile de restriște, ca o mângâiere să văd - după o sută de ani pe frații noștri basarabeni revenind la Patria-Mamă. Actul Unirii Basarabiei cu Țara a fost promulgat de Regele Ferdinand și publicat în Monitorul Oficial din 10

Aprilie 1918. Cele două comisii, agrară și constituțională, au lucrat efectiv și în toamna aceluiași an s-a votat reforma agrară. Unirea Basarabiei a fost recunoscută prin Tratatul de la Paris, din 28 Octombrie 1918, semnat de Anglia, Franța, Italia, Japonia și România. Acest important moment istoric a dus la restabilirea limbii și culturii române în administrație, justiție, viață socială, religie și școală în provincia recuperată. Pe plan bisericesc, în 1923 s-au înființat episcopiile Cetatea Albă, condusă de episcopul Nectarie, și cea a Hotinului, condusă de episcopul Visarion Puiu, viitorul Mitropolit al Bucovinei. După ridicarea Bisericii Române la rang de Patriarhie (4 Februarie 1925), în 1927 s-a înființat Mitropolia Basarabiei, cu Mitropolitul Gurie Grosu, care păstora la Chișinău din 1920.

UNIREA BUCOVINEI CU ROMÂNIA

La 28 Noiembrie 1918, tot în vremea domniei Regelui Ferdinand I, Bucovina s-a unit cu România. Adunarea constituantă a Bucovinei a cerut ajutorul Armatei Române care, la 9 Noiembrie 1918, condusă de generalul Jacob Zadic, intră în Bucovina, și, la 11 Noiembrie, eliberează Cernăuții. Armata română ajunge până la vechea graniță de pe Ceremuș, Colacin și Nistru, populația locală rezervându-i, peste tot, o primire entuziastă.

La 12 Noiembrie 1918, în Sala de marmură a Mitropoliei Ortodoxe din Cernăuți, Iancu de Flondor a dat citire Declarației de Unire cu România, iar istoricul Ioan Nistor a făcut o amplă expunere a motivelor istorice ale acestei uniri.

Regele Ferdinand I a răspuns votului Congresului cu o telegramă din care cităm: Din adâncul sufletului mulțumesc Proniei divine care mi-a îngăduit ca sub domnia mea, fiica răpită acum 144 de ani să se reîntoarcă la sânul Țării-Mamă, aducând noi forje pentru propășirea neamului.

În aceste clipe înălțătoare, gândul meu se îndreaptă către oamenii patrioți care au știut să țină vie în inimile poporului memoria lui Ștefan cel Mare și Sfânt și sentimentul național, pregătind astfel ziua binecuvântată de astăzi...

La 29 Noiembrie 1918, o delegație bucovineană a prezentat Regelui Ferdinand, la Iași, actul Unirii

Bucovinei cu Țara. La 31 Decembrie a aceluiași an a apărut decretul -lege privind această unire, iar Tratatul de pace cu Austria s-a semnat la Saint Germain, la 10 Septembrie 1919. Austria renunța astfel la fostul Ducat al Bucovinei în favoarea României.

În prezența Familiei Regale, la 24 Octombrie 1920 s-a inaugurat la Cernăuți Universitatea Românească. Pe plan bisericesc, Biserica Bucovinei și-a păstrat Mitropolia Cernăuților, cu Episcopia Hotinului, cu sediul la Bălți. Noul mitropolit ales a fost Nectarie (1924-1935), urmat de Visarion Puiu (1935-1940) și Tit Simedrea (1940-1945).

UNIREA TRANSILVANIEI, CRIȘANEI, BANATULUI ȘI MARAMUREȘULUI CU ROMÂNIA

La 1 Decembrie 1918, tot în timpul domniei Regelui Ferdinand I, Transilvania, Crișana, Banatul și Maramureșul s-au unit cu România, unire consfințită prin Proclamația de la Alba-Iulia. Biserica ortodoxă și cea greco-catolică au avut o participare deosebită, cei cinci ierarhi ardeleni semnând declarația de adeziune la Consiliul Național Român.

Duminică 1 Decembrie 1918, după Sfânta Liturghie săvârșită în bisericile ortodoxă și unită din Alba-Iulia, cei 1228 delegați s-au reunit într-o Adunare Național-Constituantă. Raportul principal a fost rostit de Vasile Goldiș. Adunarea a ales Marele Sfat Național Apoi, pe câmpia lui Horea, cei peste 100.000 de români prezenți au proclamat Unirea cu Țara, discursurile fiind rostite de episcopii Iuliu Hossu al Gherlei și Miron Cristea, al Caransebeșului.

O telegramă trimisă la București în aceeași zi, unde tocmai sosise Familia Regală și Guvernul (aflat în refugiu la Iași), anunță Marea Unire. La 14 Decembrie 1918, o delegație a Marelui Sfat Național prezenta, la București, Regelui Ferdinand, Actul Unirii Transilvaniei cu Patria-Mamă.

Pe lângă schimbările politice, economice și sociale, Marea Unire a avut repercusiuni și în viața bisericii. La 31 Decembrie 1919, episcopul Miron Cristea al Caransebeșului a devenit Mitropolit-Primat al României. Au fost reînființate Episcopiile Oradei (1920), Clujului și Armatei (1921), Tomisului, Cetății Albe și Hotinului (1923).

Mai mult, Constituția din 1923 afirma, în art.22, că Biserica ortodoxă Română este și rămâne neatârnată (independentă, nn) de orice chiriarchie străină, păstrându-și însă unitatea cu Biserica Ecumenică a Răsăritului în privința dogmelor."

Una din marile împliniri ale Unirii din 1918 a fost construirea catedralei ortodoxe din Alba-Iulia, arhitect V. G. Ștefănescu și pictor Costin Petrescu. Ea a fost sfințită la 15 Octombrie 1922, de Mitropolitul-Primat Dr. Miron Cristea cu ocazia încoronării Regelui Ferdinand I și a Reginei Maria ca primi suverani ai României Mari. (Coroana Regelui era din metalul unuia din tunurile capturate la Plevna). Singurul nor care a planat asupra acestui măreț act istoric, a fost refuzul Bisericii Greco-Catolice de a participa la ceremonie, ceea ce l-a determinat pe Nicolae Iorga să scrie: Atârănarea prea strânsă de ordinele, de altfel firești, ale Romei, a dus Biserica Unită la marea greșală de a nu fi voit să asiste, în noua Biserică din Alba-Iulia, la încoronarea primului Rege peste toți Români.

Cu ocazia încoronării din 15 Octombrie 1922, în catedrala numită de atunci a Reîntregirii, Regele Ferdinand a spus, între altele: Mă închin cu evlavie memoriei celor care, în toate vremurile și pretutindeni prin credința lor, au asigurat unitatea națională, și salut cu dragoste pe cei care au proclamat-o, într-un glas și o simțire, de la Tisa până la Nistru și până la Mare.

După împlinirea unității naționale, mai erau prob-

leme grele de rezolvat în România reîntregită; reforma agrară și votul universal, cele mai de seamă dintre ele, au fost cuprinse în noua Constituție, cea din 1923; Inițiatorul acestor reforme a fost Ion I. C. Brătianu, fost prim ministru în timpul războiului și, în mai multe rânduri, și după război. Un punct important al noii Constituții a fost acela al garantării în scris a drepturilor minorităților (maghiari, ucraineni, etc).

În culmea gloriei, Regele Ferdinand și regina Maria au făcut un tur al Europei; în Mai 1923 au vizitat Varșovia, iar în Aprilie și Mai 1924, Paris, Bruxelles, Londra și Berna, fiind primiți cu simpatie și considerație. Prestigiul Regelui și inteligența Reginei deveniseră proverbiale. Un diplomat din Austria scria că Regina Maria valora pentru România cât 25 de ambasadori. Tot ea fusese cea care, în uniformă de soră de caritate, făcuse întreg războiul, fiind numită Mama răniților.

Regele Ferdinand I, "cel mai de seamă Rege al României" (Guy des Cars, *Les Rois de coeur*, Paris, 1965), s-a stins din viață la 20 Iulie 1927 - plâns de întreaga Țară, ca cel care "a întregit Țara și țarina" - la vârsta de 62 de ani. își doarme somnul de veci în mormântul din mănăstirea Curtea de Argeș, alături de Regele Carol I și de ceilalți membri ai Familiei Regale.

Veșnică să le fie pomenirea !